

Continwwm Barn: 'Bydd yn wrol fel merch'

Crynodeb:

Mae'r gweithgaredd syml hwn yn cynnig ffordd weithredol, ddeniadol i fyfyrwyr archwilio effaith ymadroddion rhywiaethol cyffredin fel 'fel merch' (a ddefnyddir fel sarhad) a 'bydd yn wrol'. Mae myfyrwyr yn gosod eu hunain rhwng dau bwynt yn yr ystafell yn ôl pa mor niweidiol maen nhw'n meddwl yw ymadrodd penodol ac yn trafod pam maen nhw wedi dewis sefyll yno.

Amcan dysgu:

- Mae myfyrwyr yn deall beth yw iaith rywiaethol a'r effaith y gall ei chael.

Hyd:

15 munud

Grŵp oedran:

Uwchradd

Deunyddiau sy'n ofynnol:

- Ymarfer craidd: dim
- Ffilm ddewisol yn dangos: cyfrifiadur a thaflunydd

Cyfarwyddiadau

1. Cyflwyno'r weithgaredd:

- Amlinellwch bwrpas y dasg: archwilio beth yw iaith rywiaethol a thrafod a yw geiriau neu ymadroddion penodol yn niweidiol a pham.
- Disgrifiwch beth mae'r dasg yn ei olygu.
- Sefydlu rhai rheolau sylfaenol: Dylai myfyrwyr: beidio â siarad dros ei gilydd, gwrando'n barchus, a bod yn barchus wrth gyfleu eu syniadau.

2. Dynodi pwynt ar un pen i'r ystafell fel un 'niweidiol iawn' a phwynt ym mhen arall yr ystafell fel 'ddim yn niweidiol o gwbl'.

3. Rhowch yr ymadrodd cyntaf y bydd myfyrwyr yn ei drafod: '... fel merch' (ee "rydych chi'n taflu fel merch"). Gofynnwch i bob myfyrwr sefyll yn rhywle rhwng dau ben yr ystafell yn ôl pa mor niweidiol maen nhw'n meddwl yw'r ymadrodd.

4. Gofynnwch i'r myfyrwyr yn eu tro esbonio pam eu bod wedi dewis sefyll lle maen nhw. Dywedwch wrth y myfyrwyr y gallant symud ar unrhyw adeg os ydynt yn newid eu meddwl ynghylch pa mor niweidiol yw'r ymadrodd. Hwyluswch y drafodaeth trwy ofyn cwestiynau (gweler atodiad 1).

5. Crynowch y drafodaeth ac amlygwch y pwyntiau allweddol am yr effaith gall yr ymadrodd hwn ei gael.

6. Dewisol: dangoswch y ffilm fer, Like A Girl, a restrir yn atodiad 1.

7. Ailadroddwch y gweithgaredd ar gyfer yr ymadrodd: 'man up'.

Atodiad 1

Gwybodaeth ategol

Gweithgaredd
ystafell
ddosbarth

Cwestiynau i hwyluso'r drafodaeth

- A ydych erioed wedi clywed yr ymadrodd hwn yn cael ei ddefnyddio?
- Pryd mae'r ymadrodd yn cael ei ddefnyddio?
- Beth mae'r ymadrodd yn awgrymu neu'n cyfathrebu?
- Sut allai'r ymadrodd wneud i rywun deimlo?
- Pa ystrydebau y mae'r ymadrodd yn tynnu arnynt?

Beth sy'n bod ar ymadroddion fel 'bydd yn wrol (man-up)' a '... fel merch'?

Mae'r ymadroddion 'man-up' ac 'fel merch' yn bychanu ac yn tanseilio menywod a merched tra hefyd yn atgyfnerthu ystrydebau niweidiol am ddynion a bechgyn. Mae defnyddio'r ymadrodd 'fel merch' fel sarhad - ee 'rydych chi'n ei daflu fel merch' - yn atgyfnerthu'r farn niweidiol bod merched yn wan ac yn israddol.

"Defnyddir y term 'fel merch' yn aml i ddisgrifio bechgyn a merched pan maen nhw wedi gwneud rhywbeth gwan neu sothach. Gall hyn fod yn niweidiol i fechgyn a merched ond ni ddylid defnyddio'r term gan ei fod yn brifo ar bob merch nad ydyn nhw'n wan neu'n sothach."

- *Dyfynnwyd myfyriwr benywaidd yn "Mae ym mhobman": astudiaeth ar rywiaeth mewn ysgolion a sut rydyn ni'n mynd i'r afael ag ef, UK Feminista a'r Undeb Addysg Cenedlaethol, 2017.*

Mae'r ymadrodd 'man up' yn tynnu ar y syniad y dylai dynion a bechgyn bwysleisio eu hemosiynau a pheidio â dangos bregusrwydd neu wendid canfyddedig - y mae'r ymadrodd hwn yn ei gysylltu'n anuniongyrchol â menywod.

"Rwyf wedi gweld hyn yn digwydd yn yr ysgol pan fydd athro wedi dweud wrth rywun arall am 'ddyn i fyny'. Mae hyn yn amlwg yn rhywiaethol oherwydd gall merched (benywod) hefyd ddod yn ddewr na bechgyn (gwrywod)."

- *Dyfynnwyd myfyriwr gwrywaidd yn "Mae ym mhobman": astudiaeth ar rywiaeth mewn ysgolion a sut rydyn ni'n mynd i'r afael ag ef, UK Feminista a'r Undeb Addysg Cenedlaethol, 2017.*

"Rydych chi'n aml yn clywed bechgyn yn cael gwybod i 'fod yn wrol' neu 'beidio â bod y fath ferch' oherwydd bod pobl yn meddwl bod cael eich galw'n ferch yn sarhad."

- *Dyfynnwyd myfyriwr benywaidd yn "Mae ym mhobman": astudiaeth ar rywiaeth mewn ysgolion a sut rydyn ni'n mynd i'r afael ag ef, UK Feminista a'r Undeb Addysg Cenedlaethol, 2017.*

Adnoddau cysylltiedig

Ffilm fer: 'Fel merch'

- Cyhoeddwyd gan: Always
- Hyd: 3 munud 18 eiliad
- Dolen we: youtube.com/watch?v=XjJQBjWYDTs

Ffilm fer: 'Ydy hi'n iawn i fechgyn ...?'

- Cyhoeddwyd gan: Lynx
- Hyd: 1 munud 1 eiliad
- Dolen we: youtube.com/watch?v=nx5oYrMuc1M